

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)

1/2 an 60 „ (30 lei)

1/4 an 30 „ (15 lei)

O lună 10 „ (5 lei)

Un nr. 50 fili (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
câtă C. 1.50 a doua
și a treia oară C. 1.20

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII” Blaj.

Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru.

Spre un nou viitor.

II.

Cu toată divergența de păreri, privitor la o mulțime din chestiunile cari s'au discutat în sinodul arhidiecezan dela Blaj, au fost probleme mari, cari s'au rezolvit în cea mai deplină armonie, și cel mai desăvârșit acord între reprezentanții clerului nostru. O astfel de problemă a fost aceea a *legăturii dintre Biserică și Stat*.

Chestiunea aceasta a fost atinsă și în vorbirea de deschidere a actualului mitropolit Dr. Vasile Suciu, care a spus, că „Statul, care e dator să se îngrijască de toate serviciile publice, trebuie să se îngrijască și de sustentarea clerului și a bisericilor. Religia nu e o chestie privată ci publică. Și dacă ar fi chestie privată pentru unul ori pentru altul, ea nu e privată pentru mulțime, și așa statul trebuie să se îngrijască de religie și de slugitorii ei. Dacă se îngrijește de școli înalte, de cari majoritatea absolută nu are nici o lipsă; dacă se îngrijește de justiție, cu toate că mulți sunt, cari în viața lor nu văd judecătorii și tribunalele; dacă se spescază pentru strade, pentru podari, pentru teatre, pentru monumente și altele, cari nu sunt pentru lipsele tuturor, statul trebuie să cheituiască și pentru sustentarea clerului și a bisericii, pentru că și acestea sunt servicii publice». Apoi adaugă că „ajutorul dat de stat trebuie să fie de așa, încât din cauza lui Biserica niciodată să nu fie încătusată pierzându-și libertatea”.

Sinodul a acceptat întru toate punctul de vedere al președintelui său făcând în ședința a IV-a dela 12 Iunie declarația solemnă și de-o importanță deosebită, că »și în viitor ține sus și tare la independența Bisericii și la autonomia ei». De-aceea sinodul a vrut, că dotația preoților să nu o aranjeze statul ci Biserica, adică nu statul să deie direct, fiecărui preot, dotația de care are neapărată lipsă pentru traiu, ci să deie autorității bisericesti suma necesară pentru a putea asigura ea preoțimei o stare materială corespunzătoare.

Hotărîrea aceasta *unanimă* a membrilor sinodului este de cea mai mare însemnătate. Biserica noastră și-a știut

păstra și pe timpul dominației ungurești independența și autonomia purtând o luptă înverșunată de mai bine de-o jumătate de veac împotriva tuturor încercărilor, făcute sub diferite forme, din partea străinilor, de-a se atinge de această independență și autonomie. O biserică numai atunei își poate îndeplini marele său rol moralizator și civilizator dacă se bucură de cea mai deplină libertate.

Biserica noastră are un ideal moral și cultural și de aceea nu vrea să fie subjugată din partea nimănui sub nici un titlu și pentru nici un preț. Ea vrea să fie absolut liberă în aranjarea și rezolvirea tuturor chestiunilor sale și nu vrea să devină o unealtă a puterii de stat. Voim să lucrăm alături cu statul și să luptăm alături cu statul pentru desăvârșirea vieții morale și culturale a cetățenilor lui, cari sunt în același timp credincioșii nostri dar nu înțelegem să devenim supuși puterii de stat în chestiuni, în cari nu putem recunoaște altă autoritate decât cea pusă de însuș atotputernicul Dumnezeu.

Unanimitatea, cu care a fost adusă hotărîrea aceasta în ședința amintită a sinodului arhidiecezan este o garanță, că clerul nostru va fi în stare, în caz de lipsă, să aducă suprema jertfă pentru apărarea independenței și libertății Bisericii noastre.

Ce sunt siliți se învețe băeții uniți din clasa a treia primară? Programă analitică pentru școlile primare, stabilită de *Resortul nostru de Culte și Instrucțiune publică*, prevede pentru clasa a treia primară la studii limbii române, expunerea alor o mulțime de legende între cari la punct 9 se amintește »*Mihaiu Viteazul și legenda mitropoliei Bălgradului*«. Cuprinsul acestei legende e următorul: Mihaiu Viteazul voia să zidească în cetatea Bălgradului o biserică ortodoxă. Episcopul catolic s'a opus, zicând că nu poate îngădui înălțarea unei astfel de biserici lângă catedrala catolică. Se înceie îndată între ei o mică discuție privitoare la credința cea adevărată. Mihaiu apără ortodoxia, Episcopul catolicismul. În sfârșit convin să facă o încercare: să sfințiască și episcopul latin și cel ortodox apă în vas separat; să așeze vasele pecetluite în biserică și deschizând, peste un anumit

număr de zile biserica să va vedea care apă s'a conservat nestrucată. Zis și făcut. Deschizând biserica s'a constatat, că apa sfințită de episcopul latin mirosia grozav de urt, iar apa sfințită de cel ortodox era binemiroitoare. Morala legendei: *credința adevărată e numai cea ortodoxă*.

Asta trebuie să o știe fiecare băiat și fiecare fetiță unită din clasa a treia a școlii primare. Așa dispune d. Mateiu cu aprobarea d. Ghibu.

Și se zice, că Biserica unită are acolo un reprezentant cu rangul de secretar general!

Serbarea Bunea, care a avut loc ieri în sala de gimnastică a liceului nostru, a fost un frumos act de pietate față de marile dispărut. Publicul a urmărit cu atenție deosebită evocarea figurii fruntașului între fruntașii, cari au împrumutat atâta glorie micului orașel dela împreunarea Târnavelor. Conferința d. Dr. Zenovie Păclișanu a arătat importanța activității istorice alui Bunea, ear d. Ioan Georgeacu a stăruit asupra strălucitelor însușiri ale lui Bunea ca orator.

Dnul profesor de muzică Heltmann s'a dovedit un excelent conducător de cor. Cântărețul G. Marta și violinistul C. Cherebețiu au secerat aplauze, cari nu voiau să mai înœeteze. Asemene și clericul I. Șelariu, care a declamat cu mult simț poezia profetică alui Coșbuc, »*Spadă și Corăbii*«.

Venitul acestei serbări, care trece bineșor peste 1000 coroane, se va folosi pentru ridicarea unui monument la mormântul lui Bunea. Rap.

Pacea ou Ungaria. Corespondentul vienez „Leipziger Neuesete Nachrichten” a intervievat pe contele Albert Apponyi, care a acceptat să prezideze delegația ungară de pace. Contele Apponyi a declarat între altele că situația creată de Antanta în Europa centrală nu poate să dăinuiască mult timp. Încă înainte de războiu faptele au demonstrat că majoritățile naționale nu se lasă guvernate de popoare mici chiar dacă civilizația acestora este superioară. Acum Antanta a creat o serie de state în cari minorități naționale sunt destinate să guverneze popoare de o civilizație mai mare.

În privința chestiei restaurării monarhice în Ungaria, contele Apponyi, după ce a repetat că problema va fi rezolvată exclusiv de adunarea națională, a declarat: „Chestia e extrem de complexă. Pe de o parte Antanta a declarat că nu permite întoarcerea Habsburgilor în Ungaria și în Austria, cum n'o permite pe cea a Hohenzolernilor în Germania. Pe de

altă parte regele Carol n'a renunțat în mod formal la tron. Din acest motiv e inutil a face acum presupuneri asupra eventualilor pretenzenți. Chestia va fi rezolvată de Adunarea națională. Nu începe însă îndoiala că marja majoritate a deputaților se va pronunța pentru restaurarea monarhică. În nici un caz nu se va putea ține seamă de pretențiile la tron ale arhiducelui Otto, fiul regelui Carol. Faptul că regele nu mai domnește pe teritoriul ungar face se decada dreptul descendenților săi. Ungaria a redobândit astfel dreptul de a-și alege un rege.

Contraste curioase. Suntem una din cele mai bogate țări în petrol și populația noastră oarbă în întunecul ca în epoca lui Tohu-Vabohu. Mamele nu văd gurița copișilor, cari cer laptele datător de vicia, bolnavii anticipează în nopțile acestea lungi de iarnă întunecul iadului vecinic; trenurile se bat în capete ca bălaurii din poveste pentru că nu se văd unul pe altul sfârticând în bucăți vieți tinere întoarse din umezeala rece a tranșeelor.

La ciocnirea dintre Oradea-Mare și Bichiș-Ciaba a fost ucisă între alți zeci de călători și o biată mamă cu patru copii ai săi și ancheta oficială a constatat, că trenurile s'au ciocnit pentru că nu aveau petrol să se lumineze...

Oameni buni ședeți la căsuțele voastre sau urcați treptele vagoanelor numai în nopți cu luna plină.

Și iarăș avem bogate mine de cărbuni și trenurile noastre duc rău și greu din lipsa de combustibil. Un ziar bun și serios din capitală, un ziar, care nu stă în serviciul nici unui partid politic publică următoarele date, în fața cărora rămânem... întunecați: *«Al șaptelea tren francez a plecat din Orșova la 17 Octombrie și a sosit la București la 10 Noembrie 1919 — adică după trecere de 25 zile. Al optălea și al nouălea tren francez au ajuns la 7 Noembrie la Orșova și până ani (13 Decembrie!), adică după 35 zile, n'au sosit încă în capitală și nici nu se știe când vor reuși să sosită».*

Și iarăș suntem o țară cu câmpii rodnice și bogate și populația n'are pâinea de toate zilele, care a ajuns un scump obiect de lux. În piața Blajului maza metrică de grâu costă 480 coroane!

Suntem într'adevar grozavi!

Extras din ordonanța

Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;

a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comenta în orice chip, știri ficte adevărate, ficte imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Informațiuni.

— **Resortul entelor și instrucțiunii publice din Cluj** a dat o ordonanță, acordând un șir de favoruri studenților ce au întârziat cu studiile din cauza duratei lungi a războiului. Astfel studenții în drept, cari au servit în armată un an, pot absolva dreptul cu 6 semestre, cei cari au servit 2 $\frac{1}{2}$ ani cu 5 semestre, cei cari au servit 3 $\frac{1}{2}$ ani cu 4 semestre, iar aceluia cari au servit și mai mult li se va libera absolutul cu 3 semestre. În anii acestia de serviciu se numără și stagiul celor cu termen redus (așa numitul voluntariat). Resortul totodată publică, că după avizul corpului profesoral dela facultatea de drept, poate încuviința în mod excepțional, ca absolvenții școalelor comerciale superioare și absolvenții școalelor normale, foști militari, să fie primiți ca studenți ordinari la facultatea de drept. Acestor din urmă le atragem atențiune să-și câștige mai întâi examenul diferențial din l. latină. Altcum urmează ca acest examen să și-l dea la universitate.

— **Lloyd George și tunelul de sub canalul La Manche.** Se știe, că Englezii și Francezii se ocupă de mult cu ideea construirii unui tunel pe sub canalul La Manche, care ar ușura și accelera nespuse de mult circulația între Franța și Anglia. Lloyd George a luat în timpul din urmă atitudine fatișă împotriva acestui plan declarând următoarele:

«Europa e încă plină de cele mai violente pasiuni. Acest lucru ne face să ne gândim la marele nostru avantaj, de a fi o insulă ferită de restul Europei, unde se deslănșesc aceste pasiuni. Să nu pierdem deci acest avantaj providențial pentru avantajii mult mai neînsemnate».

— **Judecarea Kaiserului.** Guvernele interaliate au terminat ancheta prealabilă împotriva împăratului Wilhelm II, găsind suficiente probe de vinovăție spre a fi judecat de tribunalul internațional, ce se va întruni la Londra. Printre cei trași în judecată vor fi și Hindenburg și Ludendorff.

— **Salariile învățătorilor.** Pentru regularea salariilor învățătorilor revizorul școlar d. I. Moldovan a intervenit personal la Consiliul Dirigent și a primit însărcinarea să pregătească în timpul cel mai scurt posibil încadrarea învățătorilor conform noilor norme de salarizare stabilite de C. D. pentru toți funcționarii de stat, ca învățătorii dela 1 Ianuarie să-și poată ridica salariul după noile norme, retrograd dela 1 Sept. a. c.

Împărțirea e în lucrare. Învățătorii, după anii de serviciu vor fi încadrați în clasele XI, X și IX, plus adaus familiar de 400 lei de fiecare membru de familie, adaus de vestminte 500 lei pentru capul familiei și 200 lei de fiecare membru.

Profesorii dela școalele civile încep cu clasa X și se urcă până la clasa VIII.

Profesorii dela licee încep în clasa XI și se urcă până la clasa VII.

Pe lângă salariul și adausul de mai sus învățătorii primesc un adaus de serviciu de 1600, 1200 ori 1000 lei, profesorii școalelor civile 2400 lei, iar cei dela școalele medii 3900 lei anual. (•Românul•).

— **Un apel.** Din partea dlui Bohățiel, directorul central al C. F. R. de dincoace de munți, primim următoarele relativ la neregulile și abuzurile de pe C. F.

Semnându-ni-se din mai multe părți — fără a ni-se preciza însă cazuri concrete — abuzuri, ce s'ar săvârși de funcționarii C. F. R., vă rog a face un apel la public, ca să ni-se comunice, în scris, cu date precise, concrete și

sub semnătură, toate cazurile, intrucât suntem decizi, pentru păstrarea prestigiului funcționarilor noștri, a proceda contra culpabililor cu cea mai mare asprime. Anonimile nu se vor lua în considerație.

Toate ziarele sunt rugate a reproduce aceasta cerere. Cluj, la 9 Decembrie 1919. *Bohățiel*, director central C. F. R.

— **Cehii se pregătesc contra ungarilor.** — Față de știrile apărute în presa pariziană despre mobilizarea în Cehoslovacia și concentrarea de trupe la frontiera ungară, biroul presei cehoslovace din Paris publică următorul comunicat:

«După informațiuni oficiale ale guvernului, ungarii au adunat la frontiera slovacă o armată de 40 de mii de oameni bine înarmată și echipată și organizează la Budapesta o rezervă de alți 40.000 de oameni. Toate aceste pregătiri au ca scop atacarea Cehoslovaciei și dacă s'a proclamat mobilizarea, primejdia a ajuns probabil la punctul culminant și Cehoslovaciei nu i-a rămas decât o singură măsură: să se apere cu armele în mână».

— **Alegerile în Ungaria.** Conform decretului guvernului apărut în foaia oficială alegerile generale vor începe în Ungaria la 25 Ianuarie 1920.

— **Schimbări la „Neamul românesc».** D. N. Iorga, odată cu alegerea sa ca Președinte al Adunării Naționale a României întregite, a încredințat conducerea ziarului *«Neamul Românesc»* din chiar ziua alegerii sale, unui comitet compus din dd.: Z. Florian, R. Caracul, G. D. Scrabă și Sc. Băluță.

— **Situația în Ungaria.** Situația internă a Ungariei a început să se complice din nou. În ultimul timp s'a produs o ruptură în sânul gărzii albe, din care o parte a rămas credincioasă primului ministru Huszar, pe când cealaltă parte a trecut în tabăra lui Friedrich, fostul prim ministru, reprezentantul curentului creștin, care și continuă agitațiunile sale. Cu ocaziunea unei întruniri, Friedrich a declarat, că ungarii își vor apăra patria până la extrem sculându-ni un petec de pământ în mâinile străinilor.

Preocuparea principală a guvernului este pentru moment menținerea ordinii interne. Cu toate silințele guvernului în această direcție, nu începe îndoială, că ordinea nu se va mai putea menține. Sunt temeri serioase, că în scurt timp revoluția va izbucni din nou la Budapesta.

— **O comisie necesară.** Clubul parlamentar al partidului național român a ales din sânul său o comisiune parlamentară constând din 15 deputați, care este însărcinată să cerceteze toate abuzurile săvârșite în Ardeal și Banat cu privire a aprovizionarea populației noastre cu petrol, sare și alți articlii de prima necesitate. Această comisie e în consentimentul Consiliului Dirigent și prin urmare cei interesați sunt datori atunci când se vor prezenta membrii comisiei în diferitele județe să denunțe toate abuzurile ori de cine ar fi fost săvârșite.

Bibliografie.

A apărut în editura librăriei Socce din București *«In cumpăna vremii. Note de războiu»* de E. Lovinescu. E un volum de impresii scrise într-un stil viu și colorat, cari se citesc ușor și cu plăcere.

Volumul costă 5 lei.

În aceeași editură a apărut ediția a treia a *«Hărții României-Mari»* alcătuită de profesorul dela Iași A. D. Atanasiu. Harta cuprinde pe lângă administrația politică, căile ferate și navigația noului stat român în 1919 și principalele frontiere istorice ale provinciilor românești.

Prețul nu e indicat.

Redactor responsabil: Dr. Zenovie Păclășanu.

Numărul cenzurat de: V. Suci.